



**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXXIV. Nullo Modo licet inducere aliquem ad mutuandum sub usura;
licet tamen ab eo qui paratus est hoc facere, & usuram exercere, mutuum
accipere sub usura, propter aliquod bonum, quod est ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

cauentiam non restituet, adeoque poenam solvet. 3°. si parum curet de potentia mutuatarii ad restituendum tempore praefixo, sed vel unice, vel principaliter curet de lucro suo. Istud namque signum est animi usurarii: utpote lucrum intendentis principaliter ex mutuo, ut notat Glossa in cap. plerique 14. q. 5. & Innocentius in cap. suam de poenit.

401 Dixi 2°. dummodo seruetur aequitas in poena, tam scilicet in constitutione, quam in solutione ipsius. In constitutione quidem, ut constitutio fiat ex mutuo consensu, servata proportione inter poenam & culpam. Alias poena censetur in usurarum pallium constituta, non in contractus firmitatem. In solutione verò poenae aequitas postulat 1°. ut integrè non exigatur, si fors ex parte restituta fuerit mutuanti. 2°. ut non exigatur, nisi propter moram culpabilem: quia non est dignus poenâ, qui non est in culpa. Per consequens requiritur, ut debitor non sit in impotentia ad solvendum tempore praefixo: si enim sine culpa sua factus est impotens, non est licitum aliquid ab eo exigere, inquit S. Antoninus p. 2. tit. 1. c. 7. §. 33. 3°. aequitas postulat, ut poena non exigatur, nisi propter moram utcumque notabilem, quæque non reputetur moraliter quasi pro nulla (spectatâ negotii qualitate, receptaque consuetudine) non exigatur proinde pro mora unius diei, vel hebdomadæ, communiter loquendo, nisi damnum inde emergat mutuanti, vel notabile lucrum cessans.

CAPUT XXXIV.

Nulla modo licet inducere aliquem ad mutuum sub usura; licet tamen ab eo qui paratus est hoc facere, & usuram exercere, mutuum accipere sub usura, propter aliquod bonum, quod est subventio sua necessitatis, vel alterius.

402 Verba sunt S. Thomæ q. 78. a. 4. ubi utramque partem probat, quia inducere hominem ad peccandum, nullo modo licet; uti tamen peccato alterius ad bonum licitum est; quia & Dominus utitur omnibus peccatis ad aliquod bonum: ex quolibet enim malo elicit aliquod bonum, ut dicitur in Enchirid. c. 11. Et ideò Augustinus Publicolæ quærenti, utrùm liceret uti iuramento ejus, qui per falsos deos jurat (in quo jurans manifestè peccat, eis divinam reverentiam adhibens) respondit, quòd “ qui utitur fide illius, qui per falsos deos jurat, non ad malum, sed ad bonum, non peccato illius se sociat, quo per dæmonia juravit, sed pacto ejus bono, quo fidem servavit; si tamen induceret eum ad jurandum per falsos deos, peccaret.” Ita etiam in proposito dicendum est. Sicut etiam licet ei, qui incidit in latrones, manifestare bona quæ

habet (quæ latrones diripiendo peccant) ad hoc quòd non occidatur, exemplo decem virorum, qui dixerunt ad Himaël: *Noli occidere nos, quia thesauros habemus in agro*, uti dicitur Hierem. 41.

Cæterum duæ conditiones necessariæ sunt, ad hoc ut licitum sit petere mutuum ab eo qui cognoscitur daturus sub usura. Prima est ex parte mutuatarii, ut ad mutuum à tali homine petendum compellatur propriâ, vel proximi necessitate, notabilivè utilitate: hoc est enim quod significant allata verba S. Thomæ, *propter aliquod bonum, quod est subventio sua necessitatis, vel alterius*. Quòd autem necessitas ista vel utilitas esse debeat notabilis, ratio est, tum quia censetur interpretativè velle peccatum proximi, qui absque causâ notabili occasionem ipsi præberet peccandi. Tum quia cura divini honoris, sicut & salutis proximi, non permittit pro levibus commodis temporalibus ipsi (licet ad peccandum parato) peccati hic & nunc exequendi occasionem præbere, quod sine ea non exequeretur. Quamvis enim usurarius semper paratus sit peccare; quòd tamen hic & nunc peccatum exequatur, ex oblata accidit occasio.

Ex quo Sylvius q. 78. a. 3. cum Everardo, Richardo, Gabriele, &c. bene concludit, eos qui absque necessitate, vel utilitate magna, petunt ab usurario mutuum, v. g. propter ebrietates, pompas, ludos, aliasve causas illicitas, vel superfluas, à peccato non excusari. Si id ob causas superfluas licitum non sit: non igitur præcisè ad acquirendas divitias superfluas.

Secunda conditio est ex parte mutuantis, ut mutuum, etiam ex necessitate, sub usura non accipiat, si præstò sit alius, qui absque usura dare velit. Et si in necessitate præstò sit ad usuram dare paratus, ad usuram non accipiat à non parato. Quia charitas in Deum & proximum dicitur, avertendam Dei offensam, proximique peccatum, dum facile potest. Et ideò Doctores Sorbonici 6. Julii 1671. duplici ex capite condemnarunt quempiam, qui mutuum centum scutorum sub usuris acceperat. 1°. quòd sine magna necessitate id fecisset. 2°. quòd illud accepisset ab Ecclesiastico, ad id non parato, nec usuras exereere solito.

Alexander quidem III. cap. *super eo de usuris*, interrogatus, an pro redemptione captivorum apud Sarracenos liceret pecuniam ad usuram accipere, & ut vellet super hoc dispensare, respondit: *Cum usurarum crimen utriusque Testamenti pagina detestetur, super hoc dispensationem aliquam fieri posse non videmus: quia cum Scriptura sacra prohibeat pro alterius vita mentiri; multo magis prohibet pro redimenda vita captivi, usurarum crimine involvi.* Sed per hoc assertionem S. Thomæ non improbat, sed solam praxim eorum, qui licitum putabant fecerari ob

piam causam. Quia in sensu obvio nihil amplius sonant verba ipsius.

CAPUT XXXV.

Qui bonâ fide contractum fecit usurarium, quem si scivisset non esse justum, alium fecisset contractum justum, v. g. societatis, non potest auerarium supra sortem retinere titulo lucri cessantis ex tali justo contractu, si ab initio nullo modo cogitaverit de isto alio contractu justo.

407 **C**ontrarium asserunt Sa verbo *usura* n. 8. Tannerus hic q. 4. disp. 7. dub. 3. Sanctarellus q. 46. p. 1. Verricelli qq. Moral. tr. 4. q. 2. Tamburinus l. 8. in Decal. tr. 3. c. 8. §. 3. n. 21. Diana p. 11. tr. 7. resol. 24. Quia dum bonâ fide contrahit, & absque voluntate contrahendi sub usura, implicitè vult alium inire contractum justum, ex eoque percipere lucrum. Sed contrâ: 1^o. si à principio nullo modo cogitaverit de alio contractu justo, quomodo implicitè eum voluit, cum nihil voluit, quin præcognitum?

408 2^o. alius ille contractus iniri non potest absque consensu mutuarii, qui censi nequit consentire ad solvendum interestè lucri cessantis ex alio contractu, si hoc nullo modo fuerit ipsi propositum, sed solum mutui pretium.

409 3^o. contractus justus, v. g. societatis, nullo modo includitur in contractu usurario quem fecit. Igitur absque fundamento dicitur voluisse justum, dum bonâ fide voluit injustum, seu usurarium. Quod enim bonâ fide faciens contractum injustum, ideò faciat, quia credit justum, & sic habeat affectum ad justitiam. Nihil est. Quia aliud est habere affectum ad justitiam existimatam contractus usurarii; aliud ad justitiam veram contractus societatis v. g. in illo non inclusi; nec qui vult primum, implicitè vult secundum.

410 Quod etiam usurariè mutuans, ut supra, animo ita affectus sit, ut si sciret usurariè se contrahere, alio modo justo contrahere vellet. Ipsum non magis juvat. Quia conditionalis illa nihil hic & nunc ponit in re. Aliàs simili ratione lucrum retinere posset, qui malâ fide contractum usurarium iniisset; saltem in casu quo modo justo contrahere voluisset, si eum cognovisset.

411 Admittit quidem hoc Verricelli loco citato. Sed quâ probabilitate, ipse viderit: si enim ito casu excusabilis esset, omnis usurarius excusari posset, omneque ex contractu usurario lucrum palliari: cum nullus sit usurarius contractus, qui alio justo modo cum eodem vel alio contrahente fieri non potuisset.

412 Denique Authores, quos impugnamus, frustra allegant venditorem, qui bonâ fide vendidit aliquid pretio plus vel minus justo

(v. g. duodecim, vel octo quod valet decem) posse contractum reducere ad justum. Hoc enim ideò potest, quia contractus ille ex toto non fuit injustus, sed ex parte duntaxat. Cui nihil simile in præfenti.

CAPUT XXXVI.

Ab usura liberi sunt Montes Pietatis, tam Italici, quam Belgici, & mixti.

Mons Pietatis est notabilis cumulus pecuniarum, vel alterius rei mutuabilis, v. g. frumenti, collectus ad subveniendum necessitati indigentium, per mutuum, & ad impediendum ne usuris opprimantur. Alius est collectus ex puris eleëmofynis; alius collectus ex pecuniis ad censum levatis; alius mixtus, sive collectus partim ex eleëmofynis, partim ex censibus.

Montes Pietatis primi generis originem habuerunt Perusii, in Italia, & ideò *Italici* vocantur. Ibi namque quidam Concionatores hortati sunt fideles, & Magistratus, ad subveniendum necessitatibus pauperum, per pias eleëmofynas, & legata, ex quibus conflaretur notabilis pecuniarum cumulus, quæ mutuo sub certis darentur conditionibus. Quarum 1^a. erat, ut mutuum solis daretur pauperibus istius loci. 2^a. ut in certa duntaxat quantitate, v. g. non ultra centum libras. 3^a. ut non nisi ad certum tempus, v. g. ad annum. 4^a. ut mutuarii darent pignus, ne cumulus defectu restitutionis fortis exhauriretur. 5^a. ut aliquid insuper moderatum solverent pro expensis Ministrorum, quibus cura esset Montes custodiendi, pignora recipiendi, & suo tempore restituendi, atque ex præfato cumulo indigentibus promptè mutuandi. 6^a. ut, si fors præfixo tempore non restitueretur, pignora venderentur, detractisque sorte, ac stipendio Ministrorum, residuum pretii mutuarii restitueretur.

Dictarum eleëmofynarum defectu alterius generis Montes anno 1619. sub Principibus Alberto & Isabella in Belgio erecti sunt, ex levata utique (ex indulto Principum, ac Magistratum) ingenti summa pecuniarum ad censum annum, ex quibus per mutuum cuius subveniretur indigenti, cum onere pendendi aliquid, tum pro solutione censuum, quibus Mons gravaretur; tum etiam pro expensis Ministrorum, erectione, & reparatione domûs, &c. Et isti vocantur *Montes Belgici*.

Inventus est alius quoque modus subveniendi pauperum indigentia per mensas, ut vocant, scænebres Mercatorum, seu Lombardorum, qui, habitâ facultate Principum, publicam aperiunt mensam, ex notabilique summa pecuniæ propriæ, alias in censum justum, vel negotiationem applicandæ, cuius indigenti mutuum præstant, sub iisdem ferè conditionibus, quæ servantur in Montibus Pie-